

С Т А Н О В И Щ Е

От: *Професор доктор Емил Спасов Панушев*
Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“
Научна специалност “Световно стопанство и МИО”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност “Световно стопанство и МИО”* в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Никол Николаева Кънчев*
Тема на дисертационния труд: *„Оценка на икономическото въздействие от финансирането на общата селскостопанска политика на ЕС върху българския селскостопански сектор“*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 2951/29.09.2025 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра „Международни икономически отношения и бизнес“* на *факултет Международна икономика и политика* на УНСС по *научна специалност „Световно стопанство и МИО“* съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 970/12.04.2022 г. Обучението е осъществено в *задочна* форма през периода от 22.03.2022 г. до 26.09.2025 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е организиран увод, три основни глави, заключение и използвана литература (библиография). Дисертацията е с обем от 209 страници, в които са включени 14 фигури и 17 таблици. Използваната литература включва 87 източника, от които 21 на български език и 66 на английски език.

Актуалността на изследването се определя от важността на селското стопанство за националната икономика и все още слабите позиции на

сектора на единния пазар на ЕС. Докторантката ясно дефинира целите и задачите на изследването, обекта и предмета на дисертационния труд и обосновава научните хипотези, които доказва в разработката. Използваната научна литература е главно научна периодика от последните години, както и нормативни актове на ЕС.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертационният труд следва логиката на създаването и прилагането на общата селскостопанска политика на ЕС, оценката на нейното въздействие върху този сектор в България и оценката на ефектите от търговската политика на Съюза върху българското селско стопанство.

Изследователският подход включва използването на няколко методологически подхода, които са подбрани с оглед спецификата на разглеждания проблем, но усложняват дизайна на изследването.

Съществено постижение на разработката е макроикономическият анализ на развитието на сектора в последните години и прилагането на иконометричен модел за доказване на ефективността от финансирането по общата селскостопанска политика на ЕС в нашата страна. Важно място в изследването имат оценките за външотърговските аспекти на функционирането на селското стопанство в България и сравнителния анализ с подбрани страни от Централна и Източна Европа. Формулирани са изводи за влиянието на търговските споразумения на ЕС върху развитието на сектора у нас и неговата конкурентоспособност.

В обобщените изводи са систематизирани резултатите от изпълнението на целите и задачите на изследването и потвърждението на поставените хипотези.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

- Формулираните приноси отразяват вижданията на докторантката за постижения в дисертацията. Третият принос не е приемлив – може да се редактира или премахне.
- Основните научно-приложни приноси на практика се свеждат до оценки на влиянието на финансирането от ЕС върху макроикономическите показатели на селскостопанския сектор и подходите за повишаване на ефективността от прилаганите финансови ресурси.
- Съществен момент в изследването е сравнителния анализ с други държави от Централна и Източна Европа и оценката на търговските аспекти в прилагането на общата селскостопанска политика на ЕС.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Посочените в автореферата публикации на докторантката представят резултати на дисертационния труд в доклади на научни форуми, основно на

УНСС. Те съдържат постижения от изследователската работа на докторантката.

6. Оценка на автореферата

В автореферата на дисертационния труд, с обем от 27 страници, са посочени целите и задачите на изследването и неговата структура. Представеното съдържание дава представа за разработените в дисертацията тези като в изложението са включени обобщенията от постигнатите резултати от прилагането на общата селскостопанска политика на ЕС в България. Справката за приносите отразява вижданията на дисертанта за постигнатите научни и научно-приложни резултати в изследваната област. Включените в списъка публикации представят резултати от дисертацията, апробирани на национални научни форуми. Приложена е декларация за оригиналност на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към дисертационния труд биха могли да се отправят и критични бележки и някои виждания, които да послужат в бъдещи проучвания на докторантката.

На първо място, бих препоръчал да се уеднакви начина на организиране на текста – с нов ред или без, както и описанието на литературните източници.

На второ място, би могло да се избегне представянето на известни неща (например какво е търговски баланс), както и фигури с малко величини (например фиг. 3.3), последвани от страница обяснения.

На трето място, когато се посочват данни от минали години е добре да се прецени тяхната актуалност (например данни от 2015 г. за Украйна).

Посочените критични бележки и препоръки не намаляват качеството и количеството на получените резултати и приноси.

8. Заключение

Постигнатите резултати в дисертационния труд **„Оценка на икономическото въздействие от финансирането на общата селскостопанска политика на ЕС върху българския селскостопански сектор“** ми дават основание да приема, че той съдържа научно-приложни приноси и отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане на и вътрешните правила на УНСС. Предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Никол Николаева Кънчев образователната и научна степен “доктор” в ПН 3.8 „Икономика“ по научната специалност “Световно стопанство и международни икономически отношения”.

3.10.2025 г.

гр. София

Подпис:

/Проф. д-р Емил Панушев/

OPINION

By: *Professor Emil Spassov Panusheff, PhD*
Varna Free University "Chernorizets Hrabar"
Scientific specialty "World Economy and International Relations"

Subject: dissertation for the award of the educational and scientific degree "**Doctor**" in the scientific specialty "World Economy and International Relations" at the University of National and World Economy.

Author of the dissertation: *Nikol Nikolaeva Kanchev*
Topic of the dissertation: *"Assessment of the economic impact of the financing of the EU's common agricultural policy on the Bulgarian agricultural sector"*

Reason for submitting the opinion: participation in the scientific jury for the defense of the dissertation work according to Order No. 2951/29.09.2025 of the Rector of the UNWE.

1. Information about the dissertation candidate

The dissertation candidate studied under the doctoral program at the Department of "International Economic Relations and Business" of the Faculty of International Economics and Politics of the UNWE in the scientific specialty "World Economy and International Relations" in accordance with the Order of the Vice-Rector for Research and Development of the UNWE No. 970/12.04.2022. The training was carried out in *part-time* form during the period from 22.03.2022 to 26.09.2025.

2. General characteristics of the presented dissertation work

The dissertation work is organized into an introduction, three main chapters, a conclusion and a bibliography. The dissertation has a volume of 209 pages, which includes 14 figures and 17 tables. The literature used includes 87 sources, of which 21 are in Bulgarian and 66 in English.

The relevance of the study is determined by the importance of agriculture for the national economy and the still weak positions of the sector in the EU single market. The doctoral student clearly defines the goals and objectives of the study, the object and subject of the dissertation work and justifies the scientific hypotheses that she proves in the work. The scientific literature used is mainly scientific periodicals from recent years, as well as EU regulatory acts.

3. Evaluation of the obtained scientific and applied scientific results

The dissertation follows the logic of the creation and implementation of the EU's common agricultural policy, the assessment of its impact on this sector in Bulgaria and the assessment of the effects of the Union's trade policy on Bulgarian agriculture.

The research approach involves the use of several methodological approaches, which are selected taking into account the specifics of the problem under consideration, but complicate the research design.

A significant achievement of the development is the macroeconomic analysis of the development of the sector in recent years and the application of an econometric model to prove the effectiveness of financing under the EU's common agricultural policy in our country. An important place in the study is occupied by assessments of the foreign trade aspects of the functioning of agriculture in Bulgaria and a comparative analysis with selected countries from Central and Eastern Europe. Conclusions are formulated about the impact of EU trade agreements on the development of the sector in our country and its competitiveness.

The summarized conclusions systematize the results of the implementation of the goals and objectives of the study and the confirmation of the hypotheses.

4. Evaluation of scientific and applied scientific contributions

- The formulated contributions reflect the doctoral student's views on the achievements of the dissertation. The third contribution is not acceptable - it can be edited or removed.
- The main scientific and applied contributions in practice come down to assessments of the impact of EU funding on the macroeconomic indicators of the agricultural sector and approaches to increasing the efficiency of the applied financial resources.
- An essential point in the study is the comparative analysis with other countries from Central and Eastern Europe and the assessment of trade aspects in the implementation of the EU's common agricultural policy.

5. Evaluation of dissertation publications

The publications of the doctoral student listed in the abstract present the results of the dissertation work in reports at scientific forums, mainly at the

University of National and World Economy. They contain achievements from the doctoral student's research work.

6. Evaluation of the abstract

The abstract of the dissertation, with a volume of 27 pages, indicates the goals and objectives of the research and its structure. The presented content gives an idea of the theses developed in the dissertation, as the presentation includes summaries of the results achieved from the implementation of the EU common agricultural policy in Bulgaria. The reference for contributions reflects the views of the PhD student on the achieved scientific and scientific-applied results in the researched area. The publications included in the list present results of the dissertation, approved at national scientific forums. A declaration of originality of the dissertation is attached.

7. Critical notes, recommendations and questions

Critical notes and some views could also be made to the dissertation work, which could serve in future research by the doctoral student.

First of all, I would recommend standardizing the way the text is organized – with or without a new line, as well as the description of literary sources.

Secondly, it would be possible to avoid presenting well-known things (for example, what is a trade balance), as well as figures with few dimensions (for example, Fig. 3.3), followed by a page of explanations.

Thirdly, when citing data from previous years, it is good to assess their relevance (for example, data from 2015 for Ukraine).

The critical remarks and recommendations mentioned do not diminish the quality and quantity of the results and contributions obtained.

8. Conclusion

The results achieved in the dissertation "**Assessment of the economic impact of the financing of the EU common agricultural policy on the Bulgarian agricultural sector**" give me reason to assume that it contains scientific and applied contributions and meets the requirements of the Law on Agricultural and Rural Development of the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation and the internal rules of the UNWE. I propose to the esteemed members of the scientific jury to award Nikol Nikolaeva Kanchev the educational and scientific degree "doctor" in PF 3.8 "Economics" in the scientific specialty "World Economy and International Economic Relations".

3.10.2025

Sofia

Signature:

/Prof. Emil Panusheff, PhD/